

СПЕЦПРОЕКТ ПРО ПІДТРИМКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

**Гапоненко М.С., здобувач вищої освіти групи ЗПУА 5/1
Миколаївський національний аграрний університет**

Одним з надважливих викликів для України сьогодні є створення широкого пласту середнього класу – за зразком європейських країн, в яких цього досягли через стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу.

Роль малого і середнього бізнесу значно зросла у 80-х роках минулого сторіччя. За даними ООН, на малих та середніх підприємствах задіяно 50% працездатного населення і виробляється від 30% до 60% національного продукту [1].

В Україні менше 10% підприємств використовують кредитні ресурси загалом. Ті що використовують – доволі часто за рахунок кредиту підсилюють обіговий капітал, а не інвестують у подальший розвиток. Європейські підприємці, навпаки, майже не уявляють своєї діяльності без залучення кредитних ресурсів і використовують ці кошти з урахуванням перспектив. У нашій країні частка малих підприємств у забезпеченні

населення робочими місцями становить, за офіційними даними, до 10%. Насправді цифра буде дещо більшою через високий рівень тіньової економіки. Проте до європейських показників Україна "не дотягує". І це при тому, що в Україні налічується понад півтора мільйона фізичних осіб-підприємців, з яких справжню операційну діяльність веде лише третина [1].

Ще однією якісною характеристикою, яка демонструє відмінності від європейських економік, є структура зайнятості підприємців по галузям. В Україні малий бізнес переважно асоціюється з роздрібною торгівлею або зі сферою обслуговування.

Водночас у країнах Європи малий та середній бізнес є надійним партнером великих корпорацій. Наприклад, у Німеччині серед підприємств переробної промисловості підприємства малого і середнього бізнесу складають 98,5%, у галузі енерго- і водопостачання – 98,4%, в будівництві – 99,5%.

У таких розбіжностей є цілий ряд важливих причин. Європейській малий та середній бізнес активно розвивається століттями, тоді як жодному українському малому або середньому підприємству немає й 30 років. Більш того, європейські підприємці вже декілька десятиліть мають широкий доступ до фінансових ресурсів. Окрім розгалуженої банківської мережі європейським МСП доступна і державна підтримка. Так, у Німеччині будь-який корінний житель, що вирішив зайнятися підприємництвом, може отримати пільговий державний кредит до 50 тис. євро на 20 років. Протягом перших 2 років підприємець може користуватися грошовими коштами безоплатно – не потрібно оплачувати ні заборгованість, ні відсотки по кредиту. Наступні 8 років необхідно вносити в банк тільки пільгові відсотки за користування кредитом – близько 4-5% річних. А саму суму заборгованості треба погашати тільки з одинадцятого року видачі кредиту [1].

В Україні менше 10% підприємств використовують кредитні ресурси загалом. Ті що використовують – доволі часто за рахунок кредиту

підсилюють обіговий капітал, а не інвестують у подальший розвиток. Європейські підприємці, навпаки, майже не уявляють своєї діяльності без залучення кредитних ресурсів і використовують ці кошти з урахуванням перспектив.

В Україні банківський сектор завжди був тісно пов'язаний з великими підприємствами, фокусуючись переважно на їх обслуговуванні. Втім після декількох криз ситуація починає змінюватись: великі підприємства не витримали напруги, в той час як МСП довели свою стійкість та витривалість.

Тож зараз багато важливих гравців фінансового ринку звертають увагу на малі та середні підприємства, збільшуючи їхню долю в своїх кредитних портфелях.

Однак не можуть не стримувати розвиток кредитування МСБ високі процентні ставки, які були введені Національним банком для боротьби з інфляцією. Часто саме вони нівелюють конкурентні переваги вітчизняних підприємців та унеможливають розвиток підприємств із залученням інвестиційного ресурсу.

Подолання саме цієї проблеми є одним з найголовніших пріоритетів Німецько-Українського фонду. Спецпроект про інвестиційні можливості для вітчизняного малого та середнього бізнесу функціонує за програмами кредитування Німецько-Українського Фонду (НУФ). НУФ був заснований у 1999 році Національним банком України (31,25%), Кабінетом Міністрів України в особі Міністерства фінансів України (31,25%) та Німецькою Кредитною установою для відбудови (KfW) (37,5%) на паритетних засадах. Статутний капітал НУФ становить 16,36 млн. євро. Це неприбуткова установа, тому будь-який можливий прибуток не розподіляється між засновниками НУФ, а спрямовується на подальше кредитування ММСП. Такий статус НУФ визначений намірами урядових організацій Німеччини та України забезпечити відновлюваність коштів НУФ [2].

Головна мета діяльності НУФ – посилення конкурентоспроможності українських мікро-, малих та середніх підприємств (ММСП) шляхом надання

їм кредитів для фінансування інвестицій та обігових коштів через обрані банки-партнери. Основним інструментом діяльності НУФ є кредитні програми. НУФ впроваджує свої програми за принципом фінансової установи “другого рівня”, надаючи фінансові ресурси ММСП через відібрані банки-партнери, які відповідають певним вимогам. Банки-партнери надають кредити цільовим групам ММСП, які описані у програмах НУФ. Такий принцип дозволяє розподілити кредитні ризики між банками-партнерами та НУФ і охопити Програмами НУФ всі регіони країни за рахунок розвиненої філіальної мережі банків-партнерів НУФ. Завдяки програмам НУФ, а також спільним проектам з місцевими органами влади, українські підприємці можуть залучати ресурс зі ставками, значно нижчими за середньоринковий рівень. Умови кредитування в Україні наближаються до тих, що існують за кордоном [2].

Так, підприємці міста Києва вже сьогодні можуть отримати кредит на інвестиційні цілі під процентну ставку 7,5%. Це стало можливим завдяки співпраці НУФ з Київською міською владою – саме за рахунок КМДА, з коштів місцевого бюджету, компенсується 50% від вартості кредиту. Наразі у Харківській та Тернопільській областях підписані угоди про співробітництво між Німецько-Українським фондом і місцевими державними адміністраціями, які дозволять найближчим часом запровадити аналогічні умови кредитування МСП у цих областях. Ще в 7 областях – Вінницькій, Київській, Черкаській, Кіровоградській, Миколаївській, Дніпропетровській та Запорізькій – ведеться підготовка до підписання угоди про співробітництво. Отже, малий та середній бізнес у розвинених країнах відіграє важливу роль в економіці, при цьому підприємці можуть отримати значні преференції від держави [1].

Німецько-Український Фонд сьогодні є однією з найбільш ефективних установ у справі розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, адже знає: лише якісна і ґрунтовна підтримка малих та середніх підприємств може забезпечити економічне зростання і стабільність Україні.

Список використаних джерел

1. Малі підприємства з великим впливом: як і чому у світі підтримують малий та середній бізнес // Економічна правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/>.
2. Підтримка малого і середнього підприємництва на міжнародному рівні. – Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/>.

Науковий керівник – Горобченко О.А., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств МНАУ